

Valtioneuvoston määräys

asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa

Annettu Helsingissä 4 syyskuuta 2025

Valtioneuvosto on 3 päivänä huhtikuuta 2003 annetun valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 27 §:n 3 momentin nojalla valtiovarainministeriön esittelystä päättänyt:

1. JOHDANTO

Valtioneuvoston yleisistunnossa käsiteltävät tai ministeriön päätösvaltaan kuuluvat taloudellisen tai muun merkityksen vuoksi merkittävät asiat käsitellään valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa (jäljempänä raha-asiainvaliokunta) ennen niitä koskevan päätöksen tekemistä sen mukaan kuin jäljempänä määrätään.

Näillä määräyksillä pyritään muun muassa siihen, että:

- toimenpiteet ovat taloudellisesti ja yhteiskunnan kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaisia ja riittävästi perusteltuja,
- määrärahojen käytössä ja muussa talousarvion soveltamisessa otetaan valtiontaloudellisten näkökohtien lisäksi huomioon muut julkistaloudelliset sekä myös kansantaloudelliset näkökohdat,
- toimenpiteet ovat valtion talousarviota koskevien yleisten säännösten, määräysten ja periaatteiden sekä talousarvion perustelujen mukaisia, ja että
- valtion taloushallintoa koskevissa asioissa saavutetaan tarkoituksenmukainen, taloudellinen sekä perusteiltaan ja periaateiltaan yhtenäinen menettely.

Jos raha-asiainvaliokunta ei puolla ministeriön esittämää ratkaisua eikä ministeri luovu siitä, asia ratkaistaan valtioneuvoston ohjesäännön 8 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla valtioneuvoston yleisistunnossa.

2. VALTIONEUVOSTON RAHA-ASIAINVALIOKUNNASSA KÄSITELTÄVÄT ASIAT

Raha-asiainvaliokunnassa on ennen päätöksen tekemistä käsiteltävä sen lisäksi, mitä laissa tai tasavallan presidentin taikka valtioneuvoston asetuksessa on erikseen määrätty raha-asiainvaliokunnassa käsiteltäväksi, tässä luvussa määritellyt valtioneuvoston yleisistunnossa käsiteltävät tai ministeriön toimivaltaan kuuluvat asiat. Käsittelyvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos asia on käsitelty aiemmin valtioneuvoston ohjesäännön 28 §:n nojalla talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, valiokunta on puoltanut asiaa ja esitys vastaa taloudellisilta vaikutuksiltaan talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamaa.

Velvollisuuteen käsitellä asia raha-asiainvaliokunnassa ei vaikuta se, että asia käsitellään valtioneuvoston ohjesäännön 26 §:n nojalla EU-ministerivaliokunnassa.

Mitä jäljempänä määrätään hallitusten esitysten ja talousarvioesitysten käsittelemisestä raha-asiainvaliokunnassa, koskee myös esitysten täydentämistä tai peruuttamista.

2.1. Taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävät asiat

- 2.1.1. Asiat, joissa on kysymys sitoutumisesta verottomalta arvoltaan vähintään 10 000 000 euron arvoiseen (muuhun kuin kiinteän tai irtaimen omaisuuden hankintaa koskevissa kohdissa 2.5.4. ja 2.5.5. tarkoitettuun) sopimukseen tai sitoumukseen kuten esimerkiksi toimitilan vuokraukseen tai jos sopimusta tai sitoumusta on pidettävä muutoin merkittävänä. Sopimuksen tai sitoumuksen arvo lasketaan koko sopimuskaudelta tai toistaiseksi voimassa olevassa sopimuksessa tai sitoumuksessa 10 vuoden jaksolta.
- 2.1.2. Valtioneuvoston periaatepäätökset ja ohjelmat, joista aiheutuu yhdelle tai useammalle varainhoitovuodelle valtiontaloudellisia vaikutuksia, joita ei ole otettu huomioon julkisen talouden suunnitelmassa tai valtion talousarviossa. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus virastojen toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.
- 2.1.3. Asiat, joilla on huomattavia taloudellisia vaikutuksia kansantalouteen kuten kasvuun, työllisyyteen, investointeihin ja tuottavuuteen.
- 2.1.4. Asiat, joihin sisältyy poikkeuksellinen taloudellinen periaatekysymys.

2.2. Valtion talousarvioon liittyvät asiat

- 2.2.1. Julkisen talouden suunnittelua sekä julkisen talouden finanssipoliittisia sääntöjä ja niiden valvontaa koskevat hallituksen esitykset ja asetukset.
- 2.2.2. Talousarviota ja sen soveltamista sekä valtion taloushallinnon perusteita koskevat hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset.
- 2.2.3. Valtioneuvoston ohjesäännön 31 §:n 2 momentissa tarkoitettut periaatepäätökset määrärahan ottamisesta talousarvioesitykseen tai talousarviossa olevan määrärahan käyttöperusteiden muuttamisesta.
- 2.2.4. Julkisen talouden suunnitelma, talousarvioesitys ja lisätalousarvioesitys.
- 2.2.5. Talousarvio- ja lisätalousarvioesityksen yhteydessä annettavat hallituksen esitykset sekä muut hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset, joiden hyväksymisellä on vaikutuksia talousarvioesityksiin, jos asiaan ei ole nimenomaisesti varauduttu julkisen talouden suunnitelmassa tai talousarvio- tai lisätalousarvioesityksessä. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus viraston toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.
- 2.2.6. Muut asiat, joiden hyväksymisellä on vaikutuksia julkisen talouden suunnitelmaan tai talousarvioesityksiin, jos asiaan ei ole niissä nimenomaisesti varauduttu. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus viraston toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.
- 2.2.7. Hallituksen vuosikertomus eduskunnalle.
- 2.2.8. Kansainväliseen järjestöön liittyminen, jos liittyminen sen talousarviovaikutuksen vuoksi edellyttää eduskunnan hyväksyntää. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus viraston toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.
- 2.2.9. Valtuudet lainan ottamiseen valtiolle sekä lainanottoa koskevat määräykset.
- 2.2.10. Valtiolle perittävien maksujen perusteita koskevat hallituksen esitykset sekä maksuasetukset, kun esityksessä on kysymys vuositasolla vähintään 5 000 000 euron määräisestä maksutulosta tai valtiovarainministeriö ei ole lausunnossaan puoltanut maksujen vahvistamista ehdotetulla tavalla.
- 2.2.11. Määrärahan jakopäätökset sekä talousarvioon sisältyvän tai lakisääteisen avustus-, laina-, takaus-, takuu-, korkotuki- tai muun vastaavan valtuuden jakopäätökset, jos jakopäätöksen tekee valtioneuvoston yleisistunto tai jos kysymys on vähintään 10 000 000 euron suuruisesta määrärahasta tai valtuudesta.
- 2.2.12. Arviomäärärahan ylitystä koskevat asiat, jollei kohdasta 2.9.1. muuta johdu.

2.2.13. Eduskunnalle alistettavat valtion virkaehtosopimukset.

2.3. Valtion rahoitustuki

- 2.3.1. Valtion rahoitustukea koskevat hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset, kuten myöntöperusteita, hyväksyttäviä kustannuksia, tuen määrää, korkoa, tukialueita ja muita ehtoja koskevat asiat paitsi, jos kysymyksessä on kustannusvaikutukseltaan alle 5 000 000 euron vuotuinen rahoitustuki tai jos kyse on rahoitustukea koskevan säädöksen tai määräyksen asiallisesti vähäisestä muutoksesta.
- 2.3.2. Valtionavustuksen myöntäminen tai myöntämiseen sitoutuminen, jos kyse on vähintään 10 000 000 euron avustuksesta.
- 2.3.3. Vähintään 5 000 000 euron määräisen takauksen ja takuun sekä niihin rinnastettavien vastuusitoumusten antaminen, ei kuitenkaan taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun lain (411/1986) määrältään enintään 50 000 000 euron suuruisen valtiontakuun myöntäminen.
- 2.3.4. Vähintään 20 000 000 euron määräisen lainan tai korkotukilainan myöntäminen.
- 2.3.5. Asiat, joissa on kysymys
 - vähintään 1 000 000 euron määräisestä veronhuojennuksesta tai muusta vapautuksesta;
 - vähintään 1 000 000 euron takautumisoikeudesta luopumisesta;
 - vähintään 100 000 euron takaus- tai takuumaksusta vapauttamisesta; tai
 - vähintään 5 000 000 euron määräisestä lykkäyksestä valtiolle tulevan saamisen suorittamisesta.

2.4. Valtion liikelaitokset ja valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot

- 2.4.1. Liikelaitoksia ja talousarvion ulkopuolisia rahastoja koskevat hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset.
- 2.4.2. Liikelaitosten palvelu- ja muiden toimintatavoitteiden, tulostavoitteiden ja tilinpäätöksen vahvistaminen sekä voiton tuloutus.
- 2.4.3. Liikelaitokselle lainaehdoin valtion talousarviosta myönnettävää rahoitusta tai liikelaitoksen pääoman korottamista tai alentamista koskevat asiat.
- 2.4.4. Liikelaitoksen osakehankintaa ja liikelaitoksen antamaa vakuutta koskevat asiat.
- 2.4.5. Varojen siirto talousarvion ulkopuolisiin rahastoihin.
- 2.4.6. Rahastojen talousarvioiden, varojen käyttöä koskevien suunnitelmien ja tilinpäätösten vahvistaminen.

2.5. Valtion varallisuus ja omistajapolitiikka

- 2.5.1. Valtion varallisuuden hallintaa, hankintaa, käyttöä ja luovutusta koskevat hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset sekä eduskunnan suostumuksen hankkiminen.
- 2.5.2. Valtion omistajapolitiikkaa koskevat yleiset tavoitteet, päätökset ja periaatepäätökset.
- 2.5.3. Valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 4 §:ssä tarkoitetut asiat sekä asiat, jotka koskevat valtionyhtiöiden lakisääteisten yksinoikeuksien muuttamista.
- 2.5.4. Valtion omaisuuden hankintaa koskevat asiat, jos
 - irtainta omaisuutta hankitaan vähintään 50 000 000 euron arvosta;
 - kiinteää omaisuutta tai osakkeita hankitaan vähintään 10 000 000 euron arvosta; tai
 - omaisuuden hankintaa on muutoin pidettävä merkittävänä.

- 2.5.5. Valtion kiinteistövarallisuuden luovuttaminen, jos kiinteistövarallisuuden käypä arvo on vähintään 10 000 000 euroa tai jos omaisuuden luovutusta on muutoin pidettävä merkittävänä.
- 2.5.6. Valtion irtaimen omaisuuden luovuttaminen, jos luovutukseen on lain tai asetuksen mukaan saatava valtioneuvoston yleisistunnon suostumus tai jos luovuttamisesta päättää valtioneuvosto taikka jos kysymys on vähintään 5 000 000 euron arvoisesta irtaimen luovutuksesta.

2.6. Hyvinvointialueet, kunnat ja Ahvenanmaan maakunta

- 2.6.1. Asiat, joilla on olennaisia vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen tai kuntatalouteen.
- 2.6.2. Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtäviä ja rahoitusta koskeva lainsäädäntö, mukaan lukien perittävien maksujen perusteet ja ns. yksikköhintapäätökset.
- 2.6.3. Valtion ja hyvinvointialueiden, valtion ja kuntien sekä hyvinvointialueiden ja kuntien väliseen kustannustenjakoon vaikuttavat hallituksen esitykset ja asetukset.
- 2.6.4. Päätökset, jotka koskevat hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, ministeriön hyväksyntää edellyttäviä hyvinvointialueiden lakisääteisiä investointisuunnitelmia lukuun ottamatta suunnitelman vähäisiä muutoksia, hyvinvointialueen lisärahoitusta ja hyvinvointialuejaotuksen muuttamista.
- 2.6.5. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 38 §:ssä tarkoitettu perustamishankkeen laajuuden vahvistaminen tai 39 §:ssä tarkoitettu perustamishankkeen toteuttamisen aikaistamista koskeva päätös taikka muussa valtionapulainsäädännössä edellytetty hankesuunnitelma tai muu vastaava päätös, jos perustamishankkeen kustannukset ovat vähintään 5 000 000 euroa.
- 2.6.6. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 7 luvun (98/2020) nojalla Ahvenanmaan maakunnalle suoritettavaa rahoitusta koskeva asia, joka esitellään tasavallan presidentille.

2.7. Euroopan unioniin liittyvät asiat

- 2.7.1. Eduskunnalle annettavat valtioneuvoston kirjelmät ja jatkokirjelmät (ns. U-asiat) Euroopan unionin asioissa, joilla on vaikutuksia valtion-, hyvinvointialue- tai kuntataloudelle taikka vähäistä suurempia vaikutuksia muulle kansantaloudelle. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus julkiseen talouteen on enintään 5 000 000 euroa ja joka on nimenomaisesti otettu huomioon julkisen talouden suunnitelmassa tai valtion talousarviossa, eikä asiaa, jonka vaikutus valtion virastojen toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.
- 2.7.2. Suomen Euroopan unionille esittämät ohjelmat ja niihin rinnastettavat asiakirjat sekä näiden muutokset, jos muutoksella on vaikutusta ohjelman rahoitukseen tai sen käyttöön tai jos muutos muutoin on taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävä.
- 2.7.3. Hakemukset rahoitus- tai muun tuen saamiseksi, jos haettava tuki on vähintään 10 000 000 euroa.
- 2.7.4. Euroopan unionin lainsäädännön kansalliseen täytäntöönpanoon liittyviin hallituksen esityksiin, asetuksiin ja määräyksiin sovelletaan muutoin, mitä näissä määräyksissä on kansallisten menettelyjen ja määrärahojen käytön osalta määrätty.

2.8. Taloudellisten vaikutusten muuttuminen

- 2.8.1. Asiat, jotka merkitsevät poikkeamista raha-asiainvaliokunnan aikaisemmasta kannanotosta, jos muutos aiheuttaa lisämäärärahatarpeen (pl. enintään 100 000 euron lisämäärärahatarve viraston tai laitoksen toimintamenoihin) tai on euromäärältään vähintään 10 %, vaikka muutoksen johdosta ei esitettäisi määrärahan lisäystä.

2.9. Poikkeaminen valtiovarainministeriön lakisääteisestä lausunnosta

Valtion talousarviosta annetussa asetuksessa (1243/1992) on säädetty lausunnon pyytämisestä valtiovarainministeriöltä eräissä asioissa. Jos ministeriö ei tyydy valtiovarainministeriön lausuntoon eikä katso voivansa luopua asiasta, asia on saatettava raha-asiainvaliokunnan käsiteltäväksi seuraavissa tapauksissa.

- 2.9.1. Arviomäärärahan ylittäminen paitsi, jos ylitys on aikaisemmat ylitykset mukaan lukien enintään 20 prosenttia määrärahasta ja kuitenkin enintään 1 000 000 euroa, jolloin voidaan pyytää valtiovarainministeriön lausunto raha-asiainvaliokunnan käsittelyn sijasta. (17 §:n 3 mom.)
- 2.9.2. Hallinnonaloittain jakamattoman määrärahan käyttöön irrottaminen silloin, kun asianomainen ministeriö päättää määrärahan käytöstä. (13 §:n 3 mom.)
- 2.9.3. Tilijaottelun vahvistaminen, jos ministeriön tarkoituksena on vahvistaa tilijaottelu valtion talousarviosta annetun lain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa määrärahan käyttösuunnitelman kohtiin talousarviossa merkitystä määrärahasta poiketen. (13 §:n 2 mom.)

3. ESITTELYLISTOJEN LAATIMINEN JA MÄÄRÄAJAT

3.1. Yleistä

Säädettyyn määräaikaan mennessä tehtävät päätökset on tuotava käsiteltäväksi raha-asiainvaliokuntaan vähintään viikkoa ennen määräajan päättymistä.

Esittelymenettelyä ja esittelylistojen laatimista koskevat ohjeet kuten esittelijän käsikirja ja ministerin käsikirja löytyvät kootusti valtioneuvoston sisäisiltä verkkosivuilta (Kampus)¹.

Hallitusten esitysten laatimisesta on annettu hallituksen esitysten laatimisohteet². Lainvalmistelun vaikutusarvioinnista on annettu lainvalmistelun vaikutusarviointiohje (valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2022:66).

EU-asioiden valmistelusta on annettu muun muassa ohjeet ”EU-valmistelu ministeriöissä – opastusta ja käytännön ohjeita, 27.5.2024”³ sekä eduskunnan osallistumis- ja tiedonsaantioikeutta koskeva ohje⁴.

3.2. Yhteydenpito valtiovarainministeriöön ennen asian esittelyä

Valtioneuvoston ohjesäännön 31 §:n 1 momentin mukaan muun ministeriön on ennen asian ratkaisemista hankittava valtiovarainministeriön lausunto, kun valmisteltavana olevalla asialla on huomattava kansantaloudellinen tai valtiontaloudellinen merkitys.

Valtioneuvoston ohjesäännön 31 §:n 2 momentin mukaan valtiovarainministeriön lausunto on hankittava myös silloin, kun on tarvetta saattaa raha-asiainvaliokunnan käsiteltäväksi talousarviokäsittelystä erillisenä määrärahan talousarvioesitykseen ottamista tai talousarviossa olevan määrärahan käyttöperusteiden muuttamista koskeva asia.

Valtioneuvoston ohjesäännön 31 §:n 3 momentin mukaan ministeriön on annettava valtiovarainministeriölle kansan- ja valtiontaloudellisten seikkojen arvioinnin kannalta tarpeelliset tiedot ennen kuin kansan- tai valtiontaloudellisesti merkittävä asia esitellään päätöksentekoa taikka raha-asiainvaliokunnan tai talouspoliittisen ministerivaliokunnan valmistelevaa käsittelyä varten, ja neuvoteltava tarpeen mukaan asiasta valtiovarainministeriön kanssa.

¹ Esittelijän käsikirja ja ohjeet

² Hallituksen esityksen laatimisohteet (HELO) - Finlex

³ Ks. Kampus: EU-asioiden kansallinen käsittely

⁴ Eduskunnan osallistumis- ja tiedonsaantioikeus EU-asioiden kansallisessa valmistelussa : Ohjeita valtioneuvoston EU-valmistelijaille - Valto

3.3. Taloudellisten ja hallinnollisten vaikutusten esittäminen

Esittelylistoissa on selvitettävä riittävällä tarkkuudella asian vaikutukset sekä valtiontalouden, hyvinvointialueiden, kuntatalouden ja muun julkisen talouden että koko kansantalouden kannalta. Lisäksi on selvitettävä toimenpiteiden vaikutukset muun muassa hallintomenettelyyn, organisaatioon ja hallinnon työmäärään (ml. henkilöstön saatavuus) sekä miten toimenpiteet suhtautuvat asetettuihin määräraha-kehityksiin.

Toimenpiteen aiheuttamat välittömät ja välilliset taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset valtiolle, hyvinvointialueille, kunnille, kotitalouksille ja elinkeinotoiminnalle on ilmoitettava lyhyesti esittelylistassa ja yksityiskohtaisemmin esittelylistan liitteenä olevassa esittelymuistiossa tai varsinaisessa päätös- tai muussa esityksessä. Samalla on selvitettävä, miten toimenpiteestä aiheutuvat menot ja tulot ajoittuvat eri vuosille, mihin valtion talousarvion momentteihin vaikutukset kohdistuvat ja miten ne on otettu niissä huomioon (valtuudet ja määrärahat ja niiden riittävyys sekä tulokertymät). Menot ja tulot on bruttomääräisesti eriteltävä meno-/tulolajeittain.

Milloin kysymys on määräaikaisen päätöksen voimassaoloajan muuttamisesta tai jatkamisesta, vaikutusten arvioinnissa on vertailukohteeksi otettava se tilanne, joka vallitsisi, jollei ehdotettua uutta päätöstä tehtäisi.

Jos taloudellisia vaikutuksia ei voida luotettavasti selvittää, on selostettava kustannusten muodostumiseen vaikuttavat seikat ja esitettävä vaikutusten mahdolliset enimmäis- ja vähimmäismäärät.

Kokonaistaloudellisesti merkittävien tai muutoin huomattavien toimenpiteiden vaikutuksia arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös kansantaloudellisiin näkökohtiin kuten kulutukseen, investointeihin, vaihtotaseeseen, työllisyyteen, hintatasoon ja kustannusrasitteeseen eri väestöryhmien kesken sekä alueelliseen kehitykseen. Erityisen tärkeää on arvioida, miten esitys soveltuu taloudelliseen tilanteeseen ja noudatettavaan talouspolitiikan linjaan.

Valtion talousarvion nettobudjetoituja momentteja koskevissa asioissa on sekä menot että tulot ja niiden muutokset eriteltävä bruttomääräisesti.

Jos valtiovarainministeriön esitysluonnoksesta aiemmin antama lausunto on ollut joiltakin osin kielteinen, esittelyaineistosta tulee käydä ilmi, miten lausunto on otettu huomioon. Jos kielteistä lausuntoa ei ole otettu huomioon, tämä tulee perustella.

3.4. Yksittäisiä asioita koskevat ohjeet

3.4.1. Euroopan unioniin liittyvät asiat

Kun kyse on Euroopan unioniin liittyvästä asiasta, esittelylistasta on käytävä ilmi asian käsittely kansallisessa EU-asioiden käsittelyjärjestelmässä ja siinä muodostetut kannat sekä Euroopan unionin toimielimen käsittelyvaihe ja kannat asiassa. Esittelylistassa tulee selvittää myös, miten asia liittyy Euroopan unionin säädöksiin. Lisäksi tulee yksilöidä, edellyttääkö asia Euroopan unionin toimielimen päätöstä.

Kun kyse on sellaisen hankkeen hyväksymisestä tai hanketta koskevan rahoitus- tai muun tukipäätöksen tekemisestä, johon on saatu tai on tarkoitus hakea rahoitusta tai muuta tukea Euroopan unionin rahastoilta tai rahoituslaitoksilta, listassa on selostettava myös unionin asianomaisen toimielimen päätös asiassa tai asian muu käsittelyvaihe. Lisäksi on selostettava unionin rahoituksen ja muun tuen suuruus samoin kuin kansallisen rahoituksen määrä ja osuus hankkeen rahoituksesta sekä sen jakaantuminen siitä vastaavien kesken.

3.4.2. Arviomäärärahan ylittäminen

Arviomäärärahan ylittämisen edellytyksistä on säädetty valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 7 §:n 2 momentissa (165/1992). Lupaa ylittämiseen on pyydettävä aina ennen määrärahan ylittämistä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 17 §:n 2 momentin mukaisesti, mikäli mahdollista, varainhoitovuoden marraskuun loppuun mennessä, kuitenkin hyvissä ajoin ennen tilinpäätöksen valmistumista. Lupa tulee kuitenkin pyytää pääsääntöisesti niin ajoissa, että ko. tehtävä ja toiminta, jos lupaa ei myönnettäisi, voidaan mukauttaa

määrärahan puitteissa tapahtuvaksi. Esittelylistassa tulee selvittää, miksi ylitystarvetta ei voida hoitaa momentin sisäisin siirtein.

Pyydettyä lausuntoa arviomäärärahan ylittämistä on esittelylistalla selvitettävä määrärahan käyttö. Lisäksi on esitettävä selvitys valtion talousarviosta annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista ylityspenaltyistä.

Nettobudjetituihin momentteihin liittyvissä arviomäärärahan ylittämistä koskevissa asioissa on sekä menot että tulot ja niiden muutokset eriteltävä bruttomääräisesti.

Jos arviomäärärahan ylitysluvan myöntämisen jälkeen eduskunta lisätalousarviossa osoittaa samaan määrärahaan lisäystä, ylitysluvassa hyväksytty määrä sisältyy lisättyyn määrärahaan.

Kun lupa arviomäärärahan ylittämiseen on myönnetty, tulee ministeriön viivytyksettä ilmoittaa siitä valtiokonttorille. Ilmoitukseen on liitettävä mukaan arviomäärärahan ylityslupalake.

3.4.3. *Maksuperusteita koskevat asiat*

Valtion viranomaisten suoritustuotannon maksullisuus ja sovellettavat maksuperusteet määräytyvät valtion maksuperustelain (150/1992) tai ns. erityismaksulainsäädännön perusteella. Erityismaksulainsäädäntöä koskevissa lakiehdotuksissa on riittävän yksilöidysti esitettävä ehdotettavat maksuperusteet ja niiden suhde valtion maksuperustelakiin.

Suoritteista perittävien maksujen vahvistamista koskevasta lausuntopyynnöstä tai esittelylistasta on käytävä ilmi vähintään:

- Säännökset, joihin suoritteiden maksullisuus tai maksuttomuus perustuu.
- Maksujen määräämisessä sovelletut maksuperusteet mukaan lukien julkisoikeudellisten suoritteiden omakustannusarvosta poikkeamisen perusteet ja sen vaikutus tuloihin ja kustannusvastaavuuteen sekä muiden suoritteiden tuottamiseen mahdollisesti osoitettavan hintatuen määrä, käyttötarkoitus ja perusteet. Lisäksi esitetään tarvittavat tiedot maksullisen toiminnan suorittemäärästä.
- Suoritekohtaisesti tulot ja kustannusvastaavuus edelliseltä vuodelta ja arviona kuluvalta vuodelta sekä vuosikohtaisesti asetuksen ehdotetulta voimassaoloajalta.
- Edellä mainituilta vuosilta aikasarjana kustannusvastaavuuslaskelma erikseen:
 - 1) maksuperustelain mukaisista omakustannusarvoon hinnoiteltavista julkisoikeudellisista suoritteista,
 - 2) maksuperustelain mukaisista alle omakustannusarvoon hinnoiteltavista suoritteista,
 - 3) maksuperustelain mukaisista yli omakustannusarvoon hinnoiteltavista suoritteista,
 - 4) maksuperustelain mukaisista muista suoritteista,
 - 5) maksuperustelain mukaisista hintatuetuista suoritteista ja
 - 6) maksuperuste- tai erityismaksulain mukaisista kilpailulain (948/2011) 30 d §:n (659/2021) soveltamisalaan kuuluvista maksullisista suoritteista,
 jos osa-alueen 1–5 tuottoarvio on vähintään miljoona euroa, jos osa-alueen 5) muiden suoritteiden tuottamiseksi on ehdotettu tai tarkoitus myöntää hintatukea vähintään puoli miljoonaa euroa tai jos osa-alueen 6) tuotot ylittävät kilpailulain 30 d §:ssä säädetyn vuosikohtaisen raja-arvon.

Kustannusvastaavuuslaskelmat laaditaan muutoin valtiokonttorin maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelmien laatimisesta antaman määräyksen (16.12.2022; VK/99662/00.00.00.01/2022) mukaisesti.

Lisäksi on esitettävä, mihin valtion talousarvion tulo- ja menomomentteihin ehdotuksen vaikutukset kohdistuvat sekä miten ne on otettu niissä huomioon.

Edellä mainitut tiedot esitetään myös erityismaksulakien mukaisista suoritteista.

3.4.4. *Valtionapuja, valtionosuuksia tai rahoitustukea koskevat asiat*

Kun kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 44 §:ssä (1071/2024) tarkoitettua neuvottelua edellyttävä kuntatalouteen vaikuttava asia saatetaan valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsittelyyn, esityksessä tulee olla maininta siitä, että asiasta on neuvoteltu säännöksessä edellytetyn mukaisesti sekä selvitys eri osapuolten kannoista esityksen suhteen.

Asiassa, joka koskee takauksen, takuun, lainan, avustuksen, korkotuen, veronhuojennuksen tai muun rahoitustuen myöntämistä yritystoimintaan käyttö- tai vaihto-omaisuuden hankinnasta tai muusta investoinnista aiheutuviin menoihin, on selvitettävä hankkeen laatu ja laajuus, liiketaloudellinen kannattavuus, rahoitustuen merkitys ja vaikutus hankkeen kannalta sekä työllisyysvaikutukset samoin kuin hankkeeseen valtion ja sen erityisluottolaitosten varoista aiemmin myönnetty rahoitustuki samoin kuin muu julkinen tuki. Taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) 6 §:ssä tarkoitetun neuvottelukunnan (yritystukineuvottelukunta) lausunto on selostettava.

Tämä määräys tulee voimaan 8 päivänä syyskuuta 2025

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Budjettineuvos Niko Ijäs